

GAAT DE VIOLETTE GORDIJNZWAM VOORUIT OF WAS 2006 ALLEEN EEN GOED JAAR VOOR DEZE SOORT?

Mirjam Veerkamp¹ & Nico Dam²

¹ Pelikaanweg 54, 3985 RZ Werkhoven

² Hooischelf 13, 6581 SL Malden

Veerkamp, M. & Dam, N. 2007. Is *Cortinarius violaceus* picking up, or was 2006 merely a good year? *Coolia* 50(1): 42–43.

We report abundant fructification of *Cortinarius violaceus* in the thick leaf layer of a mature Beech forest. Judging from several other recent finds, it looks as if this species is rather indifferent to the soil type, and really is inclining.

Volgens de Kaartenbijlage van het Overzicht van Paddenstoelen in Nederland (2000) komt de Violette gordijnzwam (*Cortinarius violaceus*) in 10 uurhokken voor. Gezien de opvallende verschijning en de goede herkenbaarheid hebben we te maken met een voor Nederland zeldzame soort.

In oktober 2006 moest Mirjam voor haar werk weer enkele beukenbossen met veel dood hout inventariseren. Als eerste was bosreservaat het Pijpebrandje in het Speulderbos aan de beurt. Een halve dag al ging het van dode beuk naar dode beuk, maar onwillekeurig is de blik ook gericht op de terrestrische paddenstoelen. De ervaring heeft geleerd dat er in dit bos met een dik bladerdek weinig mycorrhizasoorten staan en zeker geen echte beukenbegeleiders. De enige opvallende soort die hier veel voorkomt is de Okergele gordijnzwam (*Cortinarius delibutus*). Dit was al zo in 1988, toen het bos binnen het bosreservatenprogramma op paddenstoelen werd onderzocht, en dat was nog steeds zo in 2000 en 2001 toen de dode beukenstammen geïnventariseerd zijn. Dit jaar stonden er opeens wel Beukenrussula's (*Russula fel-lea*) en Stevige braakrussula's (*Russula mairei*) in het dichte bladerpakket in het bos. Gaat het dan langzamerhand ook beter met de mycorrhizasoorten in bossen met een dik bladpakket?

Voor echte opwindning zorgde echter de vondst van één vruchtlichaam van de Violette gordijnzwam. Nog dezelfde avond kon de soort gedemonstreerd worden op de paddenstoelenbijeenkomst in Wageningen.

De volgende dag ging de reis naar het beukenbos in de Dassenberg nabij Apeldoorn in het Kroondomein. Nico had zin om een dagje mee te gaan naar dit in de herfst afgesloten gebied. Bij aankomst bleek hij al enige exemplaren van de Violette gordijnzwam buiten het hek gescoord te hebben. Eenmaal binnen het hek bleken in het hele bos verspreid Violette gordijnzwammen te staan, vaak in een dikke strooisellaag. We hebben ze niet geteld, maar het moeten zeker 50 vruchtlichamen geweest zijn.

De volgende dag vol optimisme naar het beukenbos op Weversbergen bij Dieren. Hier had Mirjam in het rijke paddenstoelenjaar 2000 immers al eens een exemplaar van de Violette gordijnzwam gevonden. De hoge verwachtingen werden zelfs al uitgesproken op het beheerskantoor, waar ze een bordje voor de auto moest ophalen. Maar niets grilliger dan het voorkomen van paddenstoelen, want het feestje wat betreft de Violette gordijnzwam was gestopt, ook voor de bossen die erna nog bezocht zijn. Voor de houtzwammen bleef het spannend maar daarover een andere keer.

Figuur 1: De ons bekende verspreiding van de Violette gordijnzwam (*Cortinarius violaceus*) in Nederland. Stippen staan ook al in de Verspreidingsatlas, sterren zijn nieuwe meldingen (die ook nog niet allemaal in het karteringsbestand zitten).

De bovenbeschreven vondsten van dit jaar in beukenbossen staan niet op zichzelf. Het verspreidingskaartje van de Violette gordijnzwam op basis van de meest recente stand van zaken (zie figuur) ziet er al heel anders uit dan dat in de Verspreidingsatlas. En ook dit kaartje is vast nog niet compleet. Er zijn enkele recente meldingen uit Drenthe, en de soort is de afgelopen paar jaar ook gevonden in Willinks Weust (bij Winterswijk), Boerskotten (bij Oldenzaal), het Schuitwater (bij Venlo) en de Schinveldse bossen (in Zuid-Limburg). Merkwaardig is dat de biotoop van die verschillende vondsten nogal uiteenloopt. Sommige vondsten stammen uit bossen op kleiige bodem met maar weinig strooisel (De Kleibos bij Roden; Willinks Weust), andere daarentegen uit bossen met een dikke onverteerde strooisellaag (Dassenberg), soms zelfs sterk verbraamd (Schinveldse bossen). En ook voor de mycorrhizapartner lijkt de Violette gordijnzwam niet erg kieskeurig te zijn: beuk, hazelaar, populier, berk, den, spar, alles wordt bij de vondsten van de afgelopen tijd genoemd.

We zijn wel benieuwd. Worden onze bossen paarser?

Dank aan Ad vd Berg voor stipte bezorging van de kaartgegevens en aan Inge Somhorst voor meldingen uit het hoge noorden.